

Говорячи про «підвищення об'єктивності оцінки» мова йде перш за все про формалізацію пізнавальних дій і зростання їх інструментальної опосередкованості: використання стандартних шкал і процедур. Виникає питання, чи дійсно такий підхід може стати джерелом пізнавальної діяльності та сформувати фахівця з певними економічними компетенціями. Важливу роль у пошуку відповіді на поставлене питання відіграють контроль та оцінювання, як важливі складові навчального процесу. Контроль – це спосіб виявлення та оцінювання результатів спільної діяльності студента і викладача на протязі семестру. Контроль головним чином має бути спрямований на забезпечення зворотного зв'язку, під час якого з'ясовується ступінь відповідності досягнутих результатів функціонування навчальної системи щодо прогнозованої мети.

Система навчання повинна забезпечувати реальні умови для її досягнення. Непомірно завищений рівень норми викликає у студентів невпевненість у її досягненні, тривогу, байдужість (панічними є настрої «опускаються руки», «все одно я цього не подужаю»). Занижені норми знижують активність студентів, викликають стан несерйозного ставлення до досягнення норми, лінє відсутність бажання працювати.

Відповідальність за об'єктивність і посиленість норми несе викладач, який діє в межах прийнятих в університеті правил оцінювання. Він має стежити за відповідністю між вимогами норми і умовами і можливостями її досягнення. Якщо змінюються умови, то необхідно вносити зміни і в норми. Важливо, щоб на визначення нормативів не впливали побічні чинники. Наприклад, вимоги ректорату щодо недопущення відсіву студентів, зменшення кількості невстигаючих можуть штовхати викладача до заниження вимог, завищення оцінок і в кінцевому підсумку підготовка некваліфікованих фахівців.

Важливо пам'ятати про психологічну роль оцінки. Вона виконує дві основні функції: стимулюючу та орієнтовну. Особливо важлива в психологічному плані є стимулююча функція. Вона пов'язана зі спонукальним впливом на мотивацію студента до навчально-пізнавальної діяльності в процесі навчання в університеті. У кінцевому випадку вона сприяє якісному поліпшенню інтелекту та особистості. Система оцінювання має припускати можливості трансформації для окремих студентів.

І ще одна крайність, що має пряме відношення до оцінки. Послідовна розробка технологій викладання привела до поширення ідеї технологічності на всі грані і ланки навчального процесу. Технологізується не тільки надходження інформації до студентів, але і пізнання студента викладачем. У результаті пізнання це зводиться до контролю в його особливій формі: до розпізнавання, або до діагностики. Причому діагностика теж береться тільки в одному її інструментальному варіанті: як тестування. Тому що тільки тестування – за визначенням – допускає як завгодно високу формалізацію і процедури, і результату. Як наслідок, знижується рівень освіченості та культури студента. Замість прагнення до набуття нової інформації, професійних навичок він прагне відповідати певним діагностичним стандартам. З метою уникнення цього варто розширити перелік заохочувальних інструментів поточного контролю (балів). Навчальний процес має орієнтуватися не на технологічну складову, а на якісну, оцінити яку може виключно викладач у процесі спілкування зі студентами. Можливо потрібно надати можливість студентам отримувати високі бали протягом семестру, без обов'язкового підсумкового контролю. Тим самим будуть враховані прагнення студента до набуття певних компетенцій, і домінуватиме заохочувальна складова навчального процесу та його складових: контролю та оцінюванні.

*Зайцева З.І.,
д.іст.наук, професор кафедри
політичної історії КНЕУ*

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТА-ЕКОНОМІСТА: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ

Важливою компонентою настанови на «студентоцентризм» є, на наш погляд, спрямування студентської аудиторії на ознайомлення з сучасними тенденціями, які з'являються у міждисциплінарному просторі. Сьогодні провідні економісти світу намагаються інтегрувати історію у економічний аналіз. У США склався союз істориків і економістів, однак не на ґрунті «звичної економічної» історії. Економічна історія це ще не вся історія, а тільки половина історії, – зазначають прихильники міждисциплінарних досліджень [1].

Шукаючи відповіді на питання, чому довготривале економічне зростання не часто зустрічається в економічній історії людства, які перспективи має сучасний капіталізм, як відвернути соціальні загрози, економісти звертаються до аналізу витоків раннього індустріального суспільства

[2]. З'ясовуючи загадку унікальної еволюції західної цивілізації лауреат Нобелівської премії у галузі економіки американський економіст Дуглас Норт неодноразово апелює до ментальних змін, ідеологічних концептів, суспільних переконань, тобто тих феноменів, які раніше перебували поза увагою економістів. На його думку, економічне зростання, яке забезпечило цивілізаційне піднесення Західної Європи, завдячує, насамперед, інтелектуальним трансформаціям, зміст і сенс яких визначили нову систему поведінки людей, яка своєю чергою «сприяла як економічному зростанню, так і еволюції свобод» [3]. Для поглибленого аналізу історичного контексту Норт залучає до співавторства фахових істориків Д. Уолліса і Б. Вайнгаста.

Особливу увагу звернено на лібералізм. Конкретно-історична емпірика свідчить, що у різних країнах він мав різні акценти, що і зумовило різнобарв'я становлення індустріального суспільства у різних країнах. Певно, що лише історики можуть виявити і систематизувати особливості ліберальної ідеології як ефективного модусу політики і економіки. І в цьому плані є деякі напрацювання. З'ясовано, якщо в англійському лібералізмі з XVII ст. акцентувалася виключно *ідея свободи*, то французькі модернізатори спиралася перш за все на ідею *рівності*. Англійський економічний лібералізм з його логічними аргументами на користь вільного ринку в французьких умовах не спрацьовував. Тут плекали культ розуму і науки. Для здійснення програми індустріалізації потрібні були ідеологічні стимули, мораль, емоційне підкріплення у формі мистецтва. Не випадково композитор Г. Берліоз створив «Кантату на честь відкриття залізниці», а автор «Марсельєзи» Р. де Ліль на прохання Сен-Сімона створив гімн «Промислову Марсельєзу».

У Німеччині ставка робилася на надто широку мережу освітніх і дослідних інститутів, які «створять інтелектуальний капітал наявної людської раси» [4]. Водночас німецький уряд проводив політику обмежень і контролю за ринком. Свідоме управління індустріалізацією здійснювалося за трьома напрямками: технологічним, фінансовим і ментально-психологічним. Останній включав завдання виховання нової людини. Іншими особливостями позначена лібералізація і модернізація у США, Росії, Австро-Угорщині та Японії. Оскільки економічна сфера не може бути адекватно з'ясована і засвоєна поза онтологічного і гносеологічного контексту, субстрат якого творить всесвітня історія, пропонуємо ввести вивчення студентами всесвітньої історії Нового часу, що дасть можливість їм зорієнтуватися у загальноцивілізаційній та національній економічній ситуації.

Література

1. Розенберг Н., Бирцделл Л.Е. Как Запад стал богатым: экономическое преобразование индустриального мира / пер с англ. – М.: ИРИСЭН, 2015. – С. 13.
2. Голдстоун Дж. Почему Европа? Возвышение Запада в мировой истории, 1500–1850 / пер. с англ. М. Рудакова; под. ред. И. Чубарова. – М.: Изд-во Ин-та Гайдара, 2014; Норт Д., Уоллис Д., Вангайт Б. Насилие и социальные порядки. Концептуальные рамки для интерпретации письменной истории человечества / пер. с англ. – М.: Изд. Ин-та Гайдара, 2011; Норт Д. Понимание процесса экономических изменений / пер. с англ. К. Мартынова, Н. Эдельмана. – М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. – С. 191–192; 204–209; Хелтман Э. Загадка экономического роста / пер. с англ. – М.: Изд. – Ин-та Гайдара, 2011; Розенберг Н., Бирцделл Л. Как Запад стал богатым: экономическое преобразование индустриального мира / пер с англ. – М.: ИРИСЭН, 2015. – 448 с.
3. Норт Д. Понимание процесса экономических изменений / пер. с англ. К. Мартынова, Н. Эдельмана. – М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. – С. 191–192; 204–209.
4. Малган Дж. Саранча и пчела: Хищники и творцы в капитализме будущего / Пер. с англ. И. Кушнareвой. – М.: Изд-во Института Гайдара, 2014. – С. 69; 79–80.

Зотов В.О., к.е.н.,
доцент кафедры аудита

НАВЧАЛЬНІ ПЛАНИ ТА ПРОГРАМИ В УМОВАХ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

Студентоцентризм як академічний навчальний принцип достатньо широко впроваджується науковою і навчальною спільнотою у провідних коледжах та університетах країн континентальної Європи, Великої Британії, Сполучених штатів Америки та інших розвинених країн світу. Практична реалізація принципу студентоцентризму здійснюється шляхом наукового обґрунтування, розробки та впровадження в навчальному процесі методів, методичних та організаційних прийомів і відповідних процедур, кінцевою метою яких є активізація освітнього процесу шляхом підвищення відповідальності викладача і студента в процесі навчання та набуття практичних навичок самоосвіти останнім. Принцип студентоцентризму необхідно враховувати, перш за все, в